

ศิลปะในประเทศไทย (ฉบับพื้นฐาน)

ศิลปะในประเทศไทย

(ฉบับพื้นฐาน)

ดร.ดวงกมล บุญแก้วสุข

ผู้จัดทำ: อพม๖๔๒-๕๒

ได้รับการสนับสนุนภายใต้กองทุนสนับสนุนการวิจัย นวัตกรรมและสร้างสรรค์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖

ศิลปะในประเทศไทย

(ฉบับพื้นฐาน)

ดร. ดวงกมล บุญแก้วสุข

ได้รับการสนับสนุนภายใต้กองทุนสนับสนุนการวิจัย นวัตกรรมและ
การสร้างสรรค์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

คำนำ

ศิลปะในประเทศไทยพื้นฐาน ปรับปรุงมาจากเอกสารคำสอนรายวิชา ๗๖๕ ๒๑๔ ศิลปะในประเทศไทย (ART IN THAILAND) เปิดสอนในระดับอุดมศึกษา หลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับ แนวความคิด ความหมาย และรูปแบบงานศิลปะในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์มาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ โดยเน้นถึงแหล่งกำเนิดของศิลปะ พัฒนาการทางด้านรูปแบบ ลักษณะเฉพาะของยุคสมัย รวมถึงความสัมพันธ์กับสังคมวัฒนธรรมภายนอก

การสอนรายวิชาดังกล่าวที่ผ่านมาพบว่านักศึกษาด้านการท่องเที่ยวยังขาดข้อมูลความรู้พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ศิลปะ และวัฒนธรรมไทยที่ถูกต้องเหมาะสม อันมีความสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถในวิชาชีพ โดยเฉพาะการนำชมสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ การจำแนกรูปแบบและความสำคัญเพื่อจัดการทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ในบริบทของการท่องเที่ยว อาทิ การสื่อความหมาย การหาอัตลักษณ์แหล่ง การเพิ่มมูลค่าของสินค้าการท่องเที่ยว รวมถึงควรเผยแพร่ความรู้ทางศิลปะไทยแก่บุคลากรด้านการท่องเที่ยว และผู้สนใจโดยทั่วไป ดังนั้นผู้เขียนจึงพัฒนาตำราเล่มนี้ขึ้นเพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ที่มีรายละเอียดและการอธิบายภาพที่เข้าใจได้ง่าย

การดำเนินเนื้อหาของตำราเล่มนี้พยายามรักษาการลำดับเรื่องและภาพประกอบตามแนวทางในหนังสือศิลปะในประเทศไทย ของศาสตราจารย์หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล และประวัติศาสตร์ศิลปะไทย (ฉบับย่อ) ของศาสตราจารย์ (เกียรติคุณ) ดร. สันติ เล็กสุขุม เป็นหลักเพื่อความสะดวกของผู้อ่านในการเทียบเคียงข้อมูล โดยได้เพิ่มเติมความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวความคิด วัสดุ และเทคนิคการสร้างงานศิลปะ การสอดแทรกผลการศึกษาวิจัยของนักวิชาการในปัจจุบัน รวมถึงการอธิบายภาพประกอบเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายขึ้น

ดร. ดวงกมล บุญแก้วสุข

สารบัญ

บทนำ.....	๑
บทที่ ๑ ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับงานศิลปะในประเทศไทย.....	๗
งานประติมากรรมไทย.....	๗
๑. แนวความคิดพื้นฐานในงานประติมากรรมไทย.....	๗
๒. วัสดุ และเทคนิคการสร้างงานประติมากรรมไทย.....	๒๑
งานสถาปัตยกรรม.....	๒๔
๑. แนวความคิดพื้นฐานในงานประติมากรรมไทย.....	๒๗
๒. วัสดุ และเทคนิคการสร้างงานประติมากรรมไทย.....	๓๒
งานจิตรกรรม.....	๓๔
๑. แนวความคิดพื้นฐานในงานประติมากรรมไทย.....	๓๔
๒. วัสดุ และเทคนิคการสร้างงานประติมากรรมไทย.....	๔๓
สรุปท้ายบท.....	๔๖
บทที่ ๒ ศิลปะสมัยก่อนประวัติศาสตร์ และโบราณวัตถุรุ่นเก่าในประเทศไทย.....	๔๙
ศิลปะสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย.....	๔๙
๑. เครื่องมือใช้สอยในการดำรงชีพ.....	๔๙
๒. เครื่องประดับ และภาชนะดินเผา.....	๕๓
๓. ภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์.....	๕๕
โบราณวัตถุรุ่นเก่าที่พบในประเทศไทย.....	๕๙
พระพุทธรูปศิลปะอินเดีย ที่ให้อิทธิพลทางด้านรูปแบบแก่	
พระพุทธรูปในศิลปะไทย.....	๖๓
สรุปท้ายบท.....	๗๑
บทที่ ๓ ศิลปะสมัยทวารวดี.....	๗๔
งานประติมากรรม.....	๗๔
งานสถาปัตยกรรม.....	๘๒
สรุปท้ายบท.....	๘๕
บทที่ ๔ กลุ่มเทวรูปรุ่นเก่า และศิลปะสมัยศรีอยุธยา.....	๘๗
กลุ่มเทวรูปรุ่นเก่า.....	๘๗
ศิลปะสมัยศรีอยุธยา.....	๙๔
สรุปท้ายบท.....	๑๐๔

บทที่ ๕ ศิลปะสมัยศรีวิชัย.....	๑๐๖
งานประติมากรรม.....	๑๐๖
งานสถาปัตยกรรม.....	๑๑๓
สรุปท้ายบท.....	๑๑๖
บทที่ ๖ ศิลปะเขมรในประเทศไทย.....	๑๑๘
งานประติมากรรม.....	๑๑๙
งานสถาปัตยกรรม.....	๑๓๐
สรุปท้ายบท.....	๑๓๗
บทที่ ๗ ศิลปะสมัยสุโขทัย.....	๑๓๙
งานประติมากรรม.....	๑๓๙
งานสถาปัตยกรรม.....	๑๔๕
งานจิตรกรรม.....	๑๕๔
สรุปท้ายบท.....	๑๕๕
บทที่ ๘ ศิลปะสมัยล้านนา.....	๑๕๗
งานประติมากรรม.....	๑๕๗
งานสถาปัตยกรรม.....	๑๖๙
งานจิตรกรรม.....	๑๗๖
สรุปท้ายบท.....	๑๗๘
บทที่ ๙ งานศิลปะแบบอู๋ทอง และศิลปะสมัยอยุธยา.....	๑๘๐
งานศิลปะแบบอู๋ทอง.....	๑๘๐
ศิลปะสมัยอยุธยา.....	๑๘๕
๑. งานประติมากรรม.....	๑๘๕
๒. งานสถาปัตยกรรม.....	๑๘๙
๓. งานจิตรกรรม.....	๒๐๓
สรุปท้ายบท.....	๒๐๗
บทที่ ๑๐ ศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์.....	๒๐๙
งานประติมากรรม.....	๒๑๐
งานสถาปัตยกรรม.....	๒๑๗
งานจิตรกรรม.....	๒๓๑
สรุปท้ายบท.....	๒๓๕
บทสรุป.....	๒๓๘
บรรณานุกรม.....	๒๔๐
ดัชนีค้นคำ.....	๒๔๖